

GMERAC (37) *vb impf*

gmerać (35), **gmyrać** (2); gmyrać *StryjWjaz*; gmerać : gmyrać *RejKup* (1 : 1).

e *prawdopodobnie pochylone (tak Cn)*; a *jasne*.

inf gmérac (3). ◇ *praes* 2 sg gmérzesz (1). ◇ 3 sg gmérze (17). ◇ 1 pl gmérz(e)m (3) *RejKup*, *RejWiz*, *GostGospSieb*, gmérz(e)my (3) *RejPos* (2), *RejZwierc*. ◇ 3 pl gmérzą (3) *OrzList*, *RejZwierc* (2), gmérają (1) *RejWiz*. ◇ *praet* 3 sg m gmérzał (1). *fut* 2 sg m gmérac będziesz (1). ◇ *imp* 3 sg niech gmérze (2). ◇ *con* 3 sg m by gmérzał (1). ◇ *impers con* by gmér(a)no (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Grzebać, szperać, szukać; przebierać; perscrutari, radere, rimari, rostrare, ruspari, scalpere, scalpurire, scrutari Cn (37) : RejWiz 65; áno kurki gmerzą/ áno gąłki gągáią/ [...] tylko łobie mowić/ wzyway miła dułzo RejZwierc 109; Narofkołźnieyże koń źwirzę/ Gdy pod pánem pięknie gmerze. RejZwierc 237v.

gmerać czym (1): Gdy łie kto chwieie, rękoma gmerze, nogami kopa bez potrzeby, zniamię łełt nie bacźnołci *GlabGad P7v*.

gmerać w czym (10): *GliczKsiąź F2v; RejWiz 98, 191v; PAN* iádać w drogę Kánię Iáłtrząbem vgonił/ Y krzyknał ná páchołká/ by łey nogi złómił/ Ten gmerze w pirzu *RejFig Cc3v*; Nie łeżyłz tu ná łwiece iáko łne źwirzę/ Co nátkawłzy brzuch trawą potym w piáłku gmerze. *RejAp AA6v*; A Polaczków w połmiłkoch łiedząc łobie gmerze. *RejZwierc 243v; KlonWor 36, 48. Cf Zwrot*.

Zwrot: »w roli gmerać« = *być rolnikiem (2)*: *PaprPan S3v*; Ale przemyłły w tákim dołtátku precź pułciwłzy/ tylko w łámey roley nabárźiey gmerzem *GostGospSieb +4*.

Szeregi: »gmerać a brakować« (1): Poznáć to ma koźdy ocyc/ áby łyn nye zárázem w łłácyech gmerał á brákował *GliczKsiąź F2v*.

»gmerać a grześć« (1): Ale owo proźnuiaće idolum á ná co łie łnego przygołzi? [...] łedno łź mrowki pod łim gmerzą á kókołzy grzebą. *RejZwierc 160v*.

W przen [w czym] (9) : RejKup i2; Táłżec náłzy pánowie co łie cudzym pirzem / Vpłtrzą pyęknie by Soyki/ áłi w łmieciu gmerzem. RejWiz 98, 94, 157v; RejZwierc 16, 46; łź my vbodzy źebracy łego gmerzemy w oczoch łwoich/ á w oczoch bliźnich łwoich vpátroiąc prołzek RejPos 172v; StryjWjaz A3; Aby mu łnegmerano łiego vrzedźię [!] to łest ze przez pieczętarze wšyłtko łsc ma ActReg 82.

Przen (9) :

a) O myłłach, rozumie (4) : Nie włzyłtko w zyemię páłtrząc iáko łne źwirzę/ Niech wıęc y pod obłoki rozum czáłem gmerze. *RejWiz 18*.

gmerać w czym (3): Abowiem młódy człówiek iáko dzykie zwierzę Dzywno mu żawzdy wéłbie łzalona myłł gmerze *RejJóz Iv; RejWiz 15v; RejZwierc 214v*.

b) O bezużyłtecznych (w oczach Boga) poczynaniach łudzkiłch (4) : A coź tho owłzem wıęcey łego wdzyęćzne źwirzę/ Człówiek/ kthory tu przed łim by robaczków gmerze. *RejWiz 110v*; A thák my nędźni á zálłepieni robaczkówie/ kthorzy iáko mrowki gmerzemy pod nogámi łego Pána łwego/ wcięćźmy [!] łie do łego łwiętego miłółierdzya łego *RejPos 173*.

gmerać około czego (1): á gmerzemy około łney [ziemi] nie łnáćzey łedno iáko mrowki rozłypáne około iákiey gory *RejZwierc 3*.

gmerać w czym (1): A obącz lie ielli iuz práwie nie gmerzełz w młocie s świniámi w tey łprońności łwiatá tego *RejPos* Ooo2v.

c) *Pisać, skrobać* [o czym] (1) : Włzák y piorko ze włtydem ledwe o tym gmerze. *RejWiz* 11.

a. *W księgach: doszukiwać się nowych prawd, treści* (4) :

gmerać w co (1): Gdyż łtrafzliwa rzecz iest/ gmerác ták bełpiecznie w głębokość máiełtatu Bożego *CzechEp* 178.

gmerać w czym (3): A włłak łtrafno yż tak gmirzem W łwíetym Piłmie łtem kaczerzem *RejKup* x4; *OrzList* h; W tym Artykule gmerze y gra łobie Lutherus *ReszPrz* 89.

Synonimy: drapać, gnieść.

Formacja współrdzenna: zgmerać.

Cf GMYRZĄCY